

Časopis „Poslovne studije”, 2015, 13–14:

UDK 368.025.1:336.717.22

Rad primljen: 19.03.2015.

DOI: 10.7251/POS1514547G

Rad odobren: 30.03.2015.

Stručni rad

Galijašević, Zumreta, msr.¹

Šoja, mr Tijana²

Selimović, BA Alen³

USKLAĐENOST SISTEMA OSIGURANJA DEPOZITA U OKVIRU GLOBALNE REGULATORNE POLITIKE

Rezime: *Poučeni situacijama sa bankarskim panikama, osiguranje depozita postalo je instrument očuvanja povjerenja prema bankama. Potreba zaštite depozita klijenata osnovni je cilj institucije koja se uspostavlja kao autoritet za osiguranje depozita. U radu se ispituje regulatorni okvir osiguranja depozita i akcije koje su došle kao odgovor na još uvijek aktuelnu krizu. U tu svrhu se provjerava hipoteza usklađenosti nacionalnih sistema osiguranja depozita u okviru globalne regulatorne politike. Cilj je proučiti pojedinačne sisteme osiguranja depozita Japana, Velike Britanije (UK) i zemalja Evropske unije (EU) i utvrditi stepen njihove konvergencije. Metodama analize i komparacije raščlanjuju se i upoređuju regulative nacionalnih sistema osiguranja, dok se deduktivnom metodom ocjenjuje nivo njihove harmonizacije. Rezultati istraživanja ukazuju na postepeno približavanje sistema u domenu prihvatanja jedinstvene regulative, i ali divergenciju u načinu i efektu njene implementacije. Za bolje usklađivanje regulative na globalnom nivou preporučuje se uvođenje eksplicitnog i višestrukog sistema osiguranja.*

Ključne riječi: *sistem osiguranja depozita, regulatorna politika.*

JEL klasifikacija: *G21.*

¹ Student doktorskih studija, Univerzitet “Vitez”, Vitez, zumreta.galijasevic@gmail.com

² Portfolio menadžer, Centralna banka BiH, tijana_soja@yahoo.com

³ Interni trener, Hypo-Alpe-Adria-Bank d.d. Mostar, alen_selimovic@yahoo.com

UVOD

Depoziti čine najveći dio izvora finansiranja aktivnosti banaka. Njihovo povlačenje može dovesti do poremećaja u funkcionisanju banaka i finansijskog sistema. Očuvanje povjerenja u bankarski sistem stoga treba biti praćeno aranžmanima zaštite depozitara.

Uspostavljanje efektivnijeg sistema osiguranja depozita jedna je od mjera globalne regulatorne politike, kao odgovora na finansijsku krizu. Regulatornom politikom predviđaju se određeni propisi, ograničenja i pravila, čime se teži konvergenciji regulative i u domenu osiguranja depozita.

Banka za međunarodna poravnanja (eng. Bank for International Settlements, BIS) i Međunarodna organizacija za osiguranje depozita (eng. International Association for Deposit Insurance, IADI) 2009. godine izdale su osnovne principe za efektivne sisteme osiguranja depozita (Detaljnije pogledati na: Core principles for effective deposit insurance systems, 2009. <http://www.bis.org/publ/bcbs156.pdf>). Kreirani dokument nazvan „Core principles“ ili „Osnovni principi“ prepoznat je kao prioritet za njihovu implementaciju u okviru nacionalnih regulatornih politika. Principi su 2011. godine utvrđeni kao ključni standardi za zdravlje finansijskog sistema od strane Odbora za finansijsku stabilnost (eng. Financial Stability Board, FSB, detaljnije na: FSB, Thematic review on Deposit Insurance Systems, web site: www.financialstabilityboard.org). Oni ujedno služe kao temelj za praćenje promjena u pojedinačnim sistemima osiguranja depozita.

U ovom radu proučava se usklađenost nacionalnih sistema osiguranja depozita, a ne njihovo odstupanje od osnovnih principa. Razvojem finansijske krize dio regulative koji obuhvata segment osiguranja depozita razmatra se uglavnom sa stanovišta limita pokrića depozita.

Međutim, analize pokazuju da je, u kriznom periodu, država u nekoliko navrata preuzela ulogu „spašavanja“ banaka od institucija koja se bave osiguranjem depozita. Stoga je cilj rada identifikovati karakteristike sistema osiguranja depozita u Japanu, UK i zemljama EU s akcentom na Njemačku, a zatim proučiti sličnosti i razlike i nivo njihove usklađenosti.

U radu su korišteni podaci iz sekundarnih izvora dostupni u javnim publikacijama i internet izvori. Rad je strukturiran kako slijedi: nakon uvoda, obrađen je teorijski koncept sistema osiguranja depozita, potom se analizira osiguranje depozita u različitim nacionalnim uslovima, a smjernice konvergencije nacionalnih sistema osiguranja depozita predstavljene su u četvrtom dijelu rada.

1. TEORIJSKI KONCEPT SISTEMA OSIGURANJA DEPOZITA

Sistem osiguranja depozita razvio se početkom Velike krize 30-ih godina prošlog vijeka. Potreba zaštite depozita klijenata osnovni je cilj institucije koja se uspostavlja kao autoritet za osiguranje depozita. Osnivači su državne institucije, privatni subjekti ili njihova kombinacija. Poučeni iskustvima sa bankarskim panikama, osiguranje depozita postalo je instrument očuvanja povjerenja i propadanja banaka. Eksplicitno ili implicitno uspostavljen sistem osiguranja depozita ukazuje na formalnu prirodu osiguranja.

Implicitno uspostavljeni sistem ne temelji se na zakonu kojim se garantuje zaštita klijenata usljed propadanja, bankrota banke. U ovom slučaju se pretpostavlja da država namiruje deponente. U nekim od vodećih svjetskih sila, kao što su Kina i Australija, osiguranje depozita ne postoji. Kao razlog se navodi veća tržišna disciplina implicitnog sistema i mogućnost nepravilnog djelovanja sistema zaštite depozita u eksplicitnom sistemu. Vlade zemalja implicitnog sistema isti vide kao tupi poticaj investitorima, kao i bankama, da upravljaju rizicima, što povećava mogućnost propadanja banaka (Mayes 2013, 14).

U većini zemalja uspostavljen je eksplicitni sistem osiguranja depozita, koji se kontinuirano unapređuje. Eksplicitno uspostavljeni sistemi temelje se na formalnim uredbama o funkcionisanju sistema, limitima pokrivenosti, finansiranju sistema i namirenju klijenata u slučaju bankrota banke. Osiguranje depozita podrazumijeva pravila koja nisu jednako definisana na nacionalnim nivoima ("compensation scheme"), ali se primjenjuju na opštoj razini. U nekim zemljama postoji više sistema osiguranja depozita, dok neki sistemi osiguranja depozita pokrivaju više zemalja.

Pristup osiguranju depozita zavisi od strukture bankarskog sistema odnosno modela bankarskog poslovanja koji može i ne mora biti zasnovan na

pravnom razdvajanju klasičnog i investicijskog bankarstva (Mishkin 2010, 270). Osiguranje u višestrukim sistemima podrazumijeva pokriće depozita različitih tipova banaka (Iwanicz-Drozowska 2013, 11). U suprotnom, postoji jedinstven sistem osiguranja za sve banke.

2. ANALIZA USKLAĐENOSTI SISTEMA OSIGURANJA DEPOZITA NA GLOBALNOM NIVOU

Globalna finansijska kriza 2007–2008. godine podstakla je nacionalne autoritete da preispitaju okvire u kojima se tretira regulativa osiguranja depozita (Ayaidi, Lastra 2010, 210). Posebno značajan momenat jeste usklađivanje regulativa zbog pojave kartel-banaka na prekograničnoj osnovi (Ayaidi i Lastra 2010, 212). Regulativa koja predviđa osiguranje depozita u Japanu, UK i zemljama EU sažeta je u tabeli 1.

Tabela 1. Specifičnosti regulatornih politika u domenu osiguranja depozita (autori)

Sistem osiguranja depozita	Japan	UK	Njemačka
Postojanje sistema osiguranja depozita	Da, Korporacija za osiguranje depozita Japana (DICJ)	Da, FSCS	Višestruko Da
Finansiranje sistema/ Kapital	Država i banke	Banke	Banke i brokerske kompanije
Fondovi/ Prikupljanje premija	Redovno	Ex-post	Redovno
Pristup procjene rizika osiguranja	Ne	Ne	Da
Limit po depozitu	Za oročene depozite 10 mil. jena, ostali depoziti u potpunosti pokriveni	85.000 funti	100.000 evra

Pokriće stranih depozita	Ne	Da	Ne (samo depoziti u evrima)
Pokriće međubankarskih depozita	Ne	Ne	Ne
Klijenti su u potpunosti namireni u slučaju problema koje banka ima	Da	Da	Da
Sudjelovanje u sistemu osiguranja obavezno za sve banke	Da	Da	Da
Dio aktive koji se finansira iz depozita	70%	68%	65%
Prosječni period namirenja depozitara	-	3–6 mj.	-

Neusklađenost regulatornih politika u oblasti osiguranja depozita proističe iz nacionalnih uslova i strukture bankarskog sistema. Razlike se tiču finansiranja programa osiguranja, njihove osjetljivosti na rizike i limite osiguranja. Kao što pokazuje tabela br. 1, osiguranju depozita za analizirane nacionalne bankarske sisteme osiguranja depozita podliježu banke u svim analiziranim regijama. Međutim, razlike postoje u strukturi bankarskih sistema pa su, shodno nacionalnim strukturama, iz osiguranja isključene banke koje se ne smiju baviti specifičnim poslovima. U EU, poslovne, investicijske, hipotekarne i banke koje se bave osiguranjem i trgovinom vrijednosnim papirima podliježu osiguranju, dok su u Japanu i UK to samo poslovne i rijetko banke koje se bave investicijskim poslovima. Zakoni o osiguranju depozita harmonizovani su u pogledu tijela koje djeluje kao garant vraćanja depozita. U Japanu je to Korporacija za osiguranje depozita (eng. Deposit Insurance Corporation of Japan, DICJ). Cilj osiguranja depozita u Japanu jeste da zaštiti investitora i ostale strane i da pokuša da garantuje punu isplatu sredstava depozita, ukoliko finansijska institucija ne bude u mogućnosti da izvrši ove isplate, odnosno da isplati depozit po njegovom

dospijeću. Sistem osiguranja depozita u Japanu je ustanovljen 1971. godine, kada je usvojen zakon o osiguranju depozita (Deposit Insurance Law).

Glavna institucija koja je zadužena za implementiranje koraka osiguranja depozita jeste DICJ, koja je osnovana od strane Vlade, BoJ (BoJ – Narodna banka Japana), privatnih finansijskih institucija. Ona je ključna institucija u upravljanju sistemom menadžmeta osiguranja depozita u Japanu. Odgovorosti DICJ su segmentirane na sljedeći način:

- poslovi osiguranja depozita i javna zaštita depozita i depozitara;
- upravljanje aktivom u onim finansijskim institucijama koje zabilježe bankrot ili probleme;
- kapitalno jačanje finansijskih institucija itd.

U UK postoji posebno tijelo za naknadu štete za finansijske usluge (eng. Financial Services compensation Scheme, skr. FSCS). FSCS je kompenzacioni fond koji predstavlja „posljednje utočište“ za klijente finansijskih kompanija u UK. Radi se o nezavisnom nevladinom tijelu sa ulogom regulacije finansijskih usluga i zaštite prava potrošača u UK. Ovo tijelo plaća naknadu kada kompanija to nije u mogućnosti ili vjerovatno neće biti u mogućnosti. Ovo je najčešće situacija kada kompanija prestane da trguje ili kada postane nelikvidna, nesolventna. Tijelo je osnovano Zakonom o prudencionalnoj regulativi (The Prudential Regulation Authority, PRA) a 2000. godine je postala je operativna. FSCS pruža zaštitu u sljedećem:

- depoziti,
- politike osiguranja,
- potvrđeno osiguranje, nakon 2005.godine, uključujući i putničko osiguranje,
- investicijsko poslovanje,
- lične finansije, od 31.10.2004. godine.

Njemačka ima višestruke sisteme osiguranja depozita, koji su segmentirani u zakonske i dobrovoljne. Dva zakonska sistema pokrivaju javne, odnosno privatne banke, a superviziju nad njima vrši savezno tijelo za finansijski

nadzor (njem. Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht, BAFIN, detaljnije na: www.financialstabilityboard.org). Dobrovoljna osiguranja depozita su organizacije banaka koje uglavnom pokrivaju depozite iznad limita predviđenih zakonskim osiguranjem.

Organizacije za osiguranje depozita u EU članicama su fondovi, korporacije formirane od strane privatnih banaka, javnih banaka, brokerskih kompanija i države. U nekim sistemima, kao npr. u Sloveniji i Irskoj, centralne banke preuzimaju ulogu u sistemu osiguranja depozita. Autoriteti, po prijemu zahtjeva, namiruju depozitara, ali nemaju ovlasti da poduzimaju radnje protiv banke, niti nadziru njene aktivnosti.

Posmatrajući regulative analiziranih regija, primjećuje se da razlike postoje i u domenu kapitala. Dok je DICJ osnovana od strane Vlade, Centralne banke Japana i banaka, u UK i evropskim zemljama one su nezavisne institucije, uglavnom privatne banke. Banke koje imaju svoje poslovnice u inostranstvu, kao i filijale inobanaka u Japanu nisu pokrivenne sistemom osiguranja depozita. U zemljama EU i UK, strani depoziti su pokriveni.

Bankarski sistem u Japanu svoju aktivnu uglavnom finansira iz depozita. Preko 60% aktive japanskih banaka finansirano je iz depozita. Bilansna pozicija djelimično je rezultat potpunog pokrića svih depozita koji se koriste u sistemu plaćanja i poravnjanja i koji su raspoloživi po viđenju. Od 2003. godine, puna pokrivenost za oročene depozite ukinuta je nakon kriznih udara koji su pogodili Japan 90-ih godina (Demirgüç-Kunt 2005, 21). Oročeni i ostali depoziti uz pripadajuću kamatu osigurani su do iznosa od 10 miliona jena (71.585 EUR) po klijentu i po instituciji. Veliki limiti mogu se povezati sa osjetljivošću na rizike. Premija koju DICJ naplaćuje ne koristi pristup izloženosti riziku. DICJ nema uvid u upravljanje pasivom, a imajući u vidu stanje i udio depozita, limiti pokrića ostali su nepromijenjeni u kriznom i poslije kriznog perioda. S druge strane, nakon što je banka Norden Rock pretrpjela "run of bank", UK i EU su izmijenile zakonsku granicu osiguranja depozita. EU je nakon pojedinačnih akcija nacionalnih sistema osiguranja svojih članica, granicu sa 20.000 EUR pomjerila na 100.000 EUR, a UK sa 35.000 funti (43.120 EUR) na 50.000 GBP (61.600 EUR), a zatim na 85.000 GBP (104.720 EUR). Izmjene granice osiguranja depozita nisu povećale ukupni iznos osiguranih depozita u UK koji iznosi

4,03 milijarde GBP (Leonard 2013, 52). To se pojašnjava i smanjenjem iznosa depozita i propadanjem nekih banaka te intervencijama FSCS. Prema izvještaju FSB 2012. godine, Japan, Njemačka i UK spadaju u zemlje sa visokim limitima pokrića depozita, što smanjuje potrebu investitora da povlače depozite iz ovih banaka ovih regija.

Pomjeranja limita osiguranih depozita u UK pratila su regulativu u EU i ukazuju na veću osjetljivost na rizike sistema osiguranja nego u Japanu. Nakon što je Irska 2008. godine, usljed propadanja najvećih banaka, ukinula limite i garantovala potpunu pokrivenost depozita, svoje limite povećala je i UK zbog straha da bi se kriza iz Irske mogla transferisati u UK.

Japan, s druge strane, kao odgovor na krizu nije implementirao specijalne mjere u sistemu osiguranja depozita. Osim limita pokrića, mjere su uključivale i tip depozita i poboljšanje ovlasti u slučaju propadanja banaka. Pregled implementiranih kriznih mjera predstavljen je u tabeli 2.

Tabela 2. Krizne mjere u nacionalnim sistemima osiguranja depozita (autori)

Zemlja	Bez kriznih mjera	Povećanje limita pokrića	Širenje pokrića	Potpuno pokriće	Proširenje ovlasti DIS
Francuska		X		X	X
Njemačka		X		X	X
Italija					X
Japan	X				
Španija		X			X
Švicarska		X	X		X
Velika Britanija		X			X

Veća usklađenost regulativa u EU i UK u odnosu na regulativu u Japanu rezultat je i izvora finansiranja institucija osiguranja depozita. Sistemi osiguranja u EU i UK koje banke uplaćuju zasnovani su na visini kapitala banaka, dok

zaduživanje kod privatnih kompanija nije moguće. DSCI može pozajmljivati od privatnih firmi, a osim banaka, finansiranje vrši i država. Međutim, i FSCS je u toku krize koristila sredstva BOE kako bi namirila depozite propalih banaka. Spašavanje samo depozita Loydsa veće je od raspoloživih sredstava finansiranja kojim FSCS raspolaže (Leonard 2013, 23). Regulativa UK razlikuje se od druge dvije po načinu prikupljanja premija. FSCS koristi *ex-post* sistem finansiranja, gdje se sredstva banaka povlače u slučaju njenog propadanja. U zemljama EU i Japanu radi se o akumulaciji sredstava (*ex-ante*) u fondove koji se koriste za reakciju prije propadanja banaka.

Način finansiranja povezuje se sa teorijom zaštite klijenata. Naime, aktivnosti analiziranih sistema u situacijama kada se banke suočavaju sa “run of bank” problemima, pokazuju izmjenu u uslovima i granici osiguranja uz rijetke intervencije u praksi.

Istraživanja regulativa u zemljama širom svijeta pokazala su da su regulative prilagođene nacionalnim uslovima. Međutim, deregulacija i globalizacija bankarstva ukazuju na potrebu veće usklađenosti sistema osiguranja. To je posebno postalo evidentno kod prilagođavanja nacionalnih sistema EU, kada se zbog smanjenih troškova transfera novca, depoziti čuvaju u povoljnijim uslovima osiguranja. Direktiva 94/19/EC predstavlja podlogu za uspostavljanje sistema osiguranja depozita u EU sa decentraliziranim pristupom osiguranja u članicama. Usklađenost postoji u području osiguranja (isključeni interbankarski depoziti i korporativni depoziti).

Vrijeme prihvatanja i implementacije jedinstvenog programa osiguranja propisanog direktivom, kao i vrijeme namirenja klijenata od prijema zahtjeva čine suštinu razlika i u EU članicama. Period namirenja klijenata na globalnom nivou varira i on u prosjeku iznosi šest mjeseci. Iz tog razloga, 2014. godine direktiva je dopunjena.

Nova direktiva Evropskog parlamenta 2014/49/EU obuhvata harmonizaciju fondova finansiranja, tretmana rizika i područja proizvoda i pokriva deponenata.

Varijacije utvrđene analizom pokazuju da nacionalni sistemi izjednačavaju granicu osiguranja. Međutim, propisi se tumače na različite načine. To potvrđuje hipotezu o suštinskoj razlici među regulativama.

Analize pokazuju da najveći stepen konvergencije regulativa postoji u slučaju kada njihovu funkciju spašavanja banaka i namirenja depozitara preuzimaju druga tijela, što je ujedno paradoks svrhe osiguranja depozita.

3. ASPEKTI USKLAĐIVANJA SISTEMA OSIGURANJA DEPOZITA NA GLOBALNOM NIVOU

Za usklađivanje sistema osiguranja depozita svim zemljama preporučuje se da zadovolje osnovne principe definisane i prihvaćene od strane FSB. Preporuke se mogu sažeti u sljedećem.

- Prvenstveni cilj FSB jeste uspostavljanje eksplicitnog sistema osiguranja depozita i u zemljama sa visokim i niskim ili manjim приходima.
- Budući da zemlje koriste različite modele bankarstva, to neke institucije ne podliježu sistemu osiguranja. Uključenje svih finansijskih institucija koje prihvataju depozite racionalna je smjernica za usklađivanje na globalnom nivou.
- Neograničena pokrivenost depozita nije preporučena. Naime, nepostojanje limita osiguranja u suprotnosti je sa tržišnom disciplinom i povećava rizik od finansijske nestabilnosti. Šema osiguranja treba predvidjeti tip depozita i shodno tome odrediti razinu pokrića. Ograničenje u iznosu pokrivenih depozita štiti klijenta. U slučaju kada postoji neograničeno pokriće, banke na raspolaganju imaju više slobode kod investiranja, kreditiranja i međubankarskog zaduživanja. Neograničenja štite osiguranu instituciju.
- Raspoloživost resursa u slučaju potrebe za namirenje preduslov je finansijske stabilnosti. Redovno odnosno *ex-ante* prikupljanje premija preporučuje se na globalnom nivou.
- Redovno prikupljanje premija može pomoći usklađivanju i definiciji vremena namirenja deponenata i institucija budući da bi tijela za osiguranje imala unaprijed raspoložive fondove finansiranja.
- Za različite tipove finansijskih institucija preporučuje se koristiti pristup procjene osiguranja depozita na rizike. Ovo se posebno odnosi na

poljoprivredne banke i banke vezane za određeno geografsko područje, što može povećati osjetljivost na rizike.

- Uspostavljanje višestrukog sistema osiguranja depozita preporučuje se za jačanje kapaciteta sistema osiguranja. Kompleksni finansijski sistemi zahtijevaju diferencirane pristupe u tipovima depozita pa samim tim i osiguranja. To pak nije prihvatljivo za male bankarske sisteme ili one sa malim omjerom depozita u bilansu zbog troškova sistema osiguranja.

ZAKLJUČAK

Razmatranje usklađenosti osiguranja depozita na globalnom nivou zahtijeva uvid u stanje regulatornih praksi u nacionalnim sistemima osiguranja. Razlike u regulativama omogućuju odgovor na tri bitna pitanja. Prvo, one ukazuju na način na koji se regulative mijenjaju u odgovoru na finansijsku krizu.

Drugo, ukazuju na usklađenost različitih regulativa u segmentu osiguranja depozita. Treće, one pomažu da se utvrde najbolje prakse sa ciljem uspostavljanja jedinstvene regulatorne politike.

Usporedba regulative u osiguranju depozita u Japanu, UK i zemljama EU pokazuje prisutne razlike u regulativi. Veća usklađenost višestrukog sistema u Njemačkoj i jedinstvenog u UK rezultat je regulatornih kriznih mjera te dopune i primjene već postojećih direktiva o osiguranju depozita.

Povlačenje depozita u Evropi ključni je faktor izmjene u regulatornoj politici i njihovoj većoj usklađenosti. Iako regulatorni zahtjevi potiču od modela bankarskog poslovanja koji je isti u Japanu i UK, Japan nije pristupio izmjeni limita osiguranja, širenju pokrića i drugim mjerama kao odgovor na krizu. Kriza nije iscrpjela kapacitete japanskih banaka. Zbog neizmijenjene razine depozita, sistem osiguranja depozita u Japanu pokazao je manju osjetljivost na rizike sa globalnog nivoa.

Globalizacijom bankarstva, teži se primjeni najbolje prakse u osiguranju depozita. Velike razlike evidentne su u tipu sistema osiguranja, finansiranju, prikupljanju premija, osjetljivosti na rizike i vremenu namirenja klijenata.

Efekti regulatornih izmjena, takođe, ne pokazuju balans u regulativama. Postepeno približavanje sistema osiguranja depozita rezultat je samo prihvatanja zahtjeva za jedinstvenom regulacijom. Bitnije, divergencija postoji u shvatanju, načinu i primjeni regulatornih zahtjeva. Najveća usklađenost primjene regulative u sistemu osiguranja depozita u Japanu, UK i EU evidentna je u dijelu spašavanja banaka. Generalno, na globalnom nivou, ovu funkciju preuzele su države ili druga tijela, što je u suprotnosti sa svrhom postojanja osiguranja depozita. Racionalne mjere usklađivanja analiziranih sistema osiguranja depozita bazirane su na kompleksnosti bankarskog sistema. Preporučuje se uspostavljanje višestrukog i sistem osiguranja za različite institucije i depozite, ograničenja u pokriću i redovno prikupljanje premija osiguranja.

LITERATURA

1. Ayaidi, Rym i Lastra, Rosa. 2010. "Proposals for reforming deposit guarantee schemes in Europe". *Journal of banking regulation*. BIS. 11.
2. Cihak, Martin, Demirguc-Kunt, Asli, Peria Maria, Soledad Martinez, Mohseni-Cheraghrou, Amin. 2012. *Bank Regulation and Supervision around the World A Crisis Update*. Washington: World Bank.
3. Demirgüç-Kunt, Asli and Karacaovali, Baybars and Leaven, Luk. 2005. *Deposit insurance around the world: A comprehensive database*. Washington: World Bank.
4. Google. 2015. BIS, 2009. „Core principles for effective deposit insurance systems“. Pristupljeno: 09.03.2015. <http://www.bis.org/publ/bcbs156.pdf>
5. Google. 2015. Financial Stability Board, FSB, 2012. „Thematic review on Deposit Insurance Systems“. Pristupljeno: 10.03.2015. <http://www.financialstabilityboard.org>
6. Google. 2015. EU Parlament, 1994. „Directive 94/19/EC on deposit guarantee schemes“. Pristupljeno: 05.03.2015. <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=PE%2082%202014%20INIT>

7. Google. 2015. EU Paralement, 2014. „Directive 2014/49/EU on deposit guarantee schemes”. Pristupljeno: 05.03.2015. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014L0049>
8. Iwanicz-Drozdowska, Malgorzata. 2013. *Multiple deposit insurance systems*. IADI.
9. Mayes, David. 2013. *Problems with light regulation and implicit deposit insurance*. IADI.
10. Mishkin, Frederic. 2010. *Ekonomija novca, bankarstva i tržišta*. Zagreb: MATE.